

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

(повна назва закладу вищої освіти)

Факультет/інститут _____ геолого-географічний _____

Кафедра географії України, ґрунтознавства і земельного кадастру _____

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної роботи

Запорожченко О. В.

_____ 20__ р.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

Інтегровані навчальні дисципліни

(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти _____ перший (бакалаврський) _____

Спеціальність _____ 014.07 Середня освіта (Географія) _____
(код і назва спеціальності (тей))

2020 р.

Розробник:

Адобовська Марія Володимирівна - старший викладач кафедри географії України, ґрунтознавства і земельного кадастру

Навчальна програма затверджена на засіданні кафедри географії України, ґрунтознавства і земельного кадастру.

Протокол № 1 від. "31" серпня 2020 р.

Завідувач кафедри

_____
(підпис)

(Буяновський А.О.)
(прізвище та ініціали)

Обговорено та рекомендовано до затвердження навчально-методичною комісією (НМК) геолого-географічного факультету:

Протокол № 1 від. "23" 09 2020 р.

Голова НМК

_____
(підпис)

(Сич В.А.)
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Навчальна програма вибіркової дисципліни “Інтегровані навчальні дисципліни” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 014 «Середня освіта (Географія)».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є вивчення сучасних засобів, методів, прийомів інтеграції та інтенсифікації навчально-виховної роботи вчителя географії.

Місце навчальної дисципліни в структурі освітнього процесу. Міждисциплінарні зв'язки засновані на використанні знань та вмінь, які набули студенти при вивченні наступних навчальних дисциплін: «Педагогіка», «Методика виховної роботи», «Основи педагогічної майстерності», «Географія в ЗОНЗ та методика її викладання».

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Інтеграція та інтегроване навчання
2. Інтегування на уроках географії та природознавства.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни “Інтегровані навчальні дисципліни” є формування у свідомості майбутніх вчителів географії комплексного уявлення про науково-предметну та ціннісну картину світу завдяки навчанню їх способом застосування набутих знань в практичному житті, що дозволить правильно організувати їх роботу при викладанні предмету «Географія» у закладах середньої освіти.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни “Інтегровані навчальні дисципліни” є:

- формування у студентів знання про теорію та практику застосування прийомів інтегування навчальних дисциплін при викладанні географії та природознавства;
- засвоєння студентами основних факторів, які впливають на вибір прийомів інтенсифікації учбового процесу, що підвищує ефективність опанування навчального матеріалу, сприяє розвитку пізнавального інтересу, творчих здібностей учнів, формування єдиної картини світу, створення позитивного емоційного фону навчання;
- формування уявлень про використання сучасних прийомів та підходів організації учбового процесу шляхом застосування міжпредметних зв'язків.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

ЗК1 - Знати й розуміти предметну область та розуміння професійної діяльності

ЗК5 - Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

ЗК10 - Здатність до адаптації та дії в новій ситуації

ФК6 - Здатність здійснювати професійну діяльність вчителя географії, класного керівника, педагога-організатора позакласної та позашкільної виховної роботи

на основі аналізу та осмислення педагогічної діяльності, застосування творчого підходу, інноваційних методів та освітніх технологій для відповідного забезпечення належної якості навчально-виховного процесу в закладах освіти

ФК8 - Здатність застосовувати набуті географічні і психолого-педагогічні компетентності, знання сучасних методик і освітніх технологій для формування в учнів загальних і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків географії

ФК13 - здатність застосовувати знання і вміння з основ вищої математики, інформатики, геофізики, геохімії для цілісного засвоєння змісту географічної освіти

Кінцеві **програмні результати навчання** (вміння та навички), формуванню яких сприяє навчальна дисципліна “Інтегровані навчальні дисципліни”:

ПРН5 - знає психолого-педагогічні аспекти навчання і виховання учнів: вікові та індивідуальні психологічні особливості особистості учня, основні психічні процеси, зміст педагогічних теорій, основні категорії педагогіки, методи педагогічних досліджень, закономірності, принципи та методи навчання та виховання, особливості фізичного розвитку учня, функціональні обов'язки вчителя та класного керівника тощо

ПРН7 - розуміє основні механізми функціонування природних і суспільних територіальних комплексів, окремих її компонентів, класифікує зв'язки і залежності між компонентами, знає причини, перебіг і наслідки процесів, що відбуваються в них

ПРН8 - знає елементи теоретичного й експериментального (пробного) дослідження в професійній сфері та методи їх реалізації, розуміє сутність дисциплін, їх місце та роль у формуванні різносторонньо розвиненого фахівця географа

ПРН12 - застосовує набуті географічні і психолого-педагогічні компетентності, сучасні методики і освітні технології, в тому числі і інформаційні, для забезпечення для формування в учнів загальних і предметних компетентностей, здійснення міжпредметних зв'язків та формування основ цілісної природничо-наукової картини світу відповідно до вимог державного стандарту

ПРН24 - аналізує державний стандарт основної (базової) середньої школи і навчальні програми з географії та природознавства для планування і конструювання основних видів навчальної діяльності учнів

В результаті вивчення дисципліни “Інтегровані навчальні дисципліни” студент повинен:

знати:

- місце і значення інтегрування у навчанні;
- класифікації методів та форм інтегрування навчального процесу;
- історію виникнення інтегрованого навчання;
- відмінні риси інтегрованого навчання від традиційного навчання;
- сучасні вимоги до організації навчально-виховного процесу;
- роль і можливості організації інтегрованого навчання.

вміти:

- використовуючи теоретичні, психолого-педагогічні і методичні знання

- при вирішуванні практичних навчально-виховних задач;
- використовувати сучасні прийоми та підходи організації учбового процесу шляхом застосування міжпредметних зв'язків;
  - при плануванні і здійсненні навчально-виховного процесу орієнтуватися на особистість учня, його мотиви, пізнавальні інтереси і здібності;
  - відокремлювати зі змісту навчання ключові знання, що мають системоутворююче значення;
  - вносити в зміст навчання корективи, які відображають події сучасного життя;
  - аналізувати ефективність власної педагогічної діяльності;
  - використовувати придбані знання в умовах професійної діяльності.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 135 годин, що становить 4,5 кредити ЄКТС.

2. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Інтеграція та інтегроване навчання

Тема 1. Принципи та прийоми інтегрування у навчальному процесі.

Мета та принципи інтегрованого навчання. Етапи інтеграції у навчальному процесі. Класифікація прийомів інтегрування: за видом інтегрування (вертикальна та горизонтальна інтеграція), за рівнем інтегрування, за формою інтегрування. Основні характеристики форм інтегрування, які використовують у навчальному процесі: інтегрованого курсу, інтегрованого уроку та інтегрованого фрагменту уроку. Основні професійні вимоги до особистості учителя. Переваги застосування інтегративного підходу на уроках.

Тема 2. Інтегрований урок у навчальному процесі.

Керування мотивами навчання. Сучасні мотивації на школу. Види мотивацій. Роль учителя в створенні мотивацій на навчання та керування ними. Інтегрований урок: особливості підготовки до уроку, способи його організації та структури. Типи і форми інтегрованих уроків: урок формування нових знань; урок навчання умінням і навичкам; урок використання знань на практиці; урок повторення, систематизації та узагальнення знань, закріплення умінь; урок контролю та перевірки знань та умінь (в усній або письмовій формі); урок комплексного контролю знань; комбінований урок.

Тема 3. Міжпредметні зв'язки в інтегрованому навчанні.

Принципи теорії міжпредметних зв'язків. Міжпредметні пізнавальні завдання і вміння. Види міжпредметних зв'язків: змістовно-інформаційні зв'язки; операційно-діяльнісні зв'язки; організаційно-методичні зв'язки.

Класифікація форм змістовно-інформаційні зв'язків: за складом наукового знання; за областю знань; за знаннями про ціннісні орієнтації.

Класифікація форм операційно-діяльнісних зв'язків: за способом практичної діяльності в застосуванні знань на практиці; за способами навчально-пізнавальної діяльності; за способами ціннісно-орієнтаційної діяльності. Класифікація форм організаційно-методичних зв'язків: за способом засвоєння різних видів знання; за широтою здійснення; за часом здійснення; за способом взаємозв'язку предметів; по стабільності реалізації; за рівнем організації навчально-виховного процесу; за формами організації роботи учнів.

Змістовий модуль 2. Інтегрування на уроках географії та природознавства

Тема 4. Сучасна концепція шкільної географічної освіти.

Зміна акцентів в учбовій діяльності в бік посилення інтелектуального розвитку учнів. Посилення прикладного напрямку змісту курсів природничих дисциплін; особисто-орієнтовані технології навчання.

Реалізація компетентнісного підходу. Ключові компетенції – пізнавальна, інформаційна, комунікативна, організаційна.

Продуктивна педагогіка. Інтеграція учбового процесу - комплексне використання усіх методів навчання: примусового та самостійного, пасивного та активного.

Роль, види та організація самостійної роботи учня: робота над підручником та додатковою літературою, ведення конспекту, написання доповіді або реферату, складання питань за темою. Пошук інформації в Internet.

Тема 5. Організація сучасних уроків географії за принципами інтегрування.

Системно-структурний підхід з застосування принципів інтегрування до вивчення географії. Порівняльна характеристика організації уроків географії за традиційної формою навчання та за принципами інтегрування.

Планування та організація блоків змісту інтегрованих уроків. Застосування диференційованого підходу до учнів при побудові інтегрованого уроку. Складання алгоритмів дій при відповіді на запитання та вирішення задач з географії. Роль письмових відповідей в розвитку географічного мислення учнів.

Використання сучасних технологій на уроках географії (онлайн платформ, мультимедійних технологій, інтернет ресурсів).

Тема 6. Організація сучасних уроків природознавства за принципами інтегрування.

Системно-структурний підхід з застосування принципів інтегрування до вивчення природознавства. Порівняльна характеристика організації уроків природознавства за традиційної формою навчання та за принципами інтегрування.

Планування та організація блоків змісту інтегрованих уроків. Застосування диференційованого підходу до учнів при побудові інтегрованого уроку. Складання алгоритмів дій при відповіді на запитання та вирішення задач з природознавства. Роль письмових відповідей в розвитку географічного мислення учнів.

Використання сучасних технологій на уроках природознавства (онлайн платформ, мультимедійних технологій, інтернет ресурсів).

3. Рекомендована література

Основна

1. Козловська І.М. Теоретико-методологічні аспекти інтеграції знань учнів професійно-технічної школи: моногр. / І.М. Козловська / [за ред. С.У. Гончаренка]. – Львів: Світ, 1999. – 302 с.

2. Степанюк А.В. Інтеграція природничих дисциплін в школі / А.В. Степанюк, Т.В. Гладюк // Педагогіка і психологія. – 1996. – № 1. – С. 18–24.
3. Берулава М. Н. Інтеграція содержания образования. – М. – Бийск : Педагогика, 1993. — С. 81.
4. Мітрясова О.П. Теорія і практика інтегрованого навчання хімічних дисциплін студентів аграрного університету: автореф. дис. ... докт. пед. наук: 13.00.02 / Мітрясова О.П. – К., 2009. – С. 41.
5. Гилязова О. Г. Інтеграція содержания учебных дисциплин как фактора повышения качества подготовки учителей в вузе // Інтегративні процеси в підготовці спеціаліста на основі державного стандарту вищого професійного освіти. – Рязань : Ізд-во РГПУ, 1997. — С. 83–85.
6. Брюханова Т. И. Інтеграційні процеси загального і професійного освіти в досягненні нових результатів при навчанні хімії // Середнє професійне освіта : прил. к журналу. — 2012. — № 7. — С. 119–129.
7. Плаксина И. В. Інтегративні освітні технології [Електронний ресурс] : учебное пособие для академического бакалавриата. – М. : Юрайт, 2018. – 163 с. URL : <https://biblio-online.ru/book/76A17743-ABF9-4E94-A630-3964124ACB79>.
8. Кругликов В. Н., Оленникова М. В. Інтегративні освітні технології [Електронний ресурс]: учебник и практикум для академического бакалавриата - Москва : Юрайт, 2018. - 353 с. URL: <https://biblio-online.ru/book/D7913A8A-4FEC-490C-AD35-B8460522C302>
9. Баранова, О.И. Методические рекомендации по реализации интерактивных образовательных технологий в вузе: методическое пособие / О. И. Баранова ; М-во образования и науки Рос. Федерации, Кубанский гос. ун-т. - Краснодар: Кубанский государственный университет, 2014. – 73 с.
10. Яковлев Е. В. Комплексное моделирование высшего учебного заведения // Педагогика. - 2001. - № 2. - С. 32–36.
11. Іваницький С.А. Історія міжнародного досвіду міждисциплінарного навчання. URL:<http://migo.sfedu.ru/ivanickii.doc>
12. Макарова Е. Е. Содержание и структура интегративного подхода в высшем профессиональном образовании // Інтеграція освіти. - 2008. - №3. - С. 8–12.
13. Косолапова М.А. Технологічні підходи в організації професійної підготовки к педагогічній діяльності в вищій школі / Косолапова М.А.; Томський гос. пед. ун-т. – Томск, 2007. – 177 с.
14. Зеер Э.Ф., Павлова А.М., Сыманюк Э.Э. Модернізація професійного освіти: Компетентнісний підхід. – М.: МПСИ, 2005. – 216 с.

Додаткова

1. Аймагамбетов Е.Б. Междисциплинарность как современная форма фундаментальности университетского образования. URL: <http://conf.rudn.ru/internalization/res/aymagambetov.pdf> .
2. Бушковская Е.А. Феномен междисциплинарности в зарубежных исследованиях. URL: <http://sun.tsu/mminfo/000063105/330/image/330-152.pdf>
3. Соколова М.Г., Бомбина И.А. Интеграция дисциплин в учебном процессе // URL: <http://cyberleninka.ru/article/n/integratsiya-distiplin-v-uchebnom-protseste/viewer>
4. Двучичанская Н. Н. Интерактивные методы обучения как средство формирования ключевых компетенций // Наука и образование: электронное научно-техническое издание, 2011 <http://technomag.edu.ru/doc/172651>
5. Барбер М., Муршед М. Как добиться стабильно высокого качества обучения в школах. Уроки анализа лучших систем школьного образования мира (пер. с англ.) // Вопросы образования. – 2008. - №3. – С. 7-60.

16. Електронні інформаційні ресурси

1. Сайт издательского дома 1 сентября <http://1september.ru/>
2. ГОУ Ярославской области Институт развития образования http://www.iro.yar.ru/m_letter/himia.htm
3. Банк передового педагогического опыта <http://www-windows-1251.edu.yar.ru/russian/pedbank/index.html>
4. Единая коллекция цифровых образовательных ресурсов для учреждений общего и начального профессионального образования <http://school-collection.edu.ru/>

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання залік.

5. **Методи діагностики успішності навчання студентів здійснюється шляхом:** поточного контролю – поточне усне опитування (індивідуальне або фронтальне), або тестування; опитування на практичних заняттях; модульного контролю - тести.